

KATEDRA DIVADELNÍ VĚDY

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI MOJMÍRA KUČERY “XENOFOBNÍ MOTIVY VE ŠPANĚLSKÉ POZDNĚ RENESANČNÍ A BAROKNÍ DRAMATICE”

Není třeba dlouhých úvodů, postačí prostá fráze: diplomová práce Mojžíra Kučery je velmi dobrým dílkem, které přináší čtenáři radost i poučení. Jeho studie je čtivá, smysluplná a nepochybně též inspirativní - zejména pak pro tuzemské čtenáře, kteří nevládnou španělštinou a jsou odkázáni na referenční literaturu (zejména pak tu českou).

Kučerova diplomová práce je cenným a informačně bohatým zdrojem zahraniční (zejména španělsky a anglicky psané) literatury k tématu, z níž autor velmi sympatickým způsobem těží a přináší českému čtenáři velmi přehledný a přitom organizovaný a ucelený obraz sledovaného tématu - tedy xenofobních motivů ve španělské pozdně renesanční a barokní dramatice (byť na několika málo místech se dotýká i tvorby, jež by se dala charakterizovat spíše jako pozdně středověká - viz Badajozovu hru).

Z osobní zkušenosti s tématem - které mi je, přiznávám, blízké, aniž bych se jím ovšem v posledních letech podrobně odborně zabýval - si dovoluji konstatovat, že Kučerova práce o španělském divadle Zlatého věku (byť vědomě omezená pouze na jeden konkrétní aspekt jeho mnoholicné existence) patří k tomu nejlepšímu, co bylo v češtině o španělském divadle v posledních desetiletích napsáno. Možná není založena na osobním prozkoumání širokého korpusu původních textů, nicméně přináší inteligentní a čtivou syntézu pertinentní (zejména) sekundární literatury - ostatně stále vlivné publikace mnohokrát v souvislosti se španělským (či francouzským) barokním divadlem zmiňovaného a vzývaného Vladimíra Mikeše byly ve své podstatě také (pouhými?) kompilacemi zahraničních zdrojů (v tuzemsku tehdy zpravidla obtížně dostupných) - nemluvě o tom, že v Mikešových pracích lze narazit na nemalé množství nepřesností a omylů (jak ostatně sám autor zjišťuje - viz např. pozn. 73)!

Je potěšitelné, že autor v textu na některých místech (viz s. 31 a jinde) s jednotlivými citovanými a parafrázovanými autory a jejich názory vede diskusi a kriticky hodnotí některé jejich hypotézy či postoje. Nabízí se proto otázka, zda by nebylo vhodné využít autorových schopností a navést ho k tomu, aby svůj zájem o téma případně přetavil do podoby čtenářsky dostupnější publikace, než je pouhá závěrečná práce v rámci univerzitního studia.

Kučera obecnější komentáře zpravidla zdařile uvádí a dokládá na konkrétních pasážích vybraných her, jež přináší čtenářům i v českých překladech (včetně vlastních), což je třeba chápat jako další pozitivum jeho práce: byť samotné překlady by někdy snesly i pečlivější práci, a to jak v některých formulacích, tak např. v rýmových schématech apod. (leč je nepochybné, že formát této práce si prozatím zcela vystačí s touto podobou překladů). Snad by jen nebylo od věci odkazovat u jednotlivých citací přímo na konkrétní místa originálů (např. alespoň prostřednictvím čísel výstupů apod.) a u každého českého překladu uvádět (pro snazší čtenářskou orientaci) překladatele - tj. zda jde o převzatý překlad (a či/odkud) či o autorův vlastní. Tento aspekt se (vy)jeví o to výrazněji, když autor v pozn. 82 cituje Shakespearova Shylocka a výslovně uvádí, že se jedná o Hilského překlad, a také proto, že jednotlivé české edice her nejsou - pokud se nemýlím - obsaženy ani v bibliografii.

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

KATEDRA DIVADELNÍ VĚDY

Je možná též na škodu, že narozdíl od rozsáhlejších kapitol o Maurech/Moriscích a Židech jsou další tematické kapitolky (Negros; Gitanos; Indígenas de América) poněkud strohé. Částečně je to zřejmě dáno množstvím dostupných pramenů a literatury, ale přesto tyto kapitoly vyznívají - vedle rozsáhlých pasáží o arabských-maurských a židovských motivech - lehce pahýlovitě. Přesto jsou po obsahové (a informační) stránce nepochybně opět čtenářsky přívětivé a podnětné.

V kapitolce o židovských motivech by se pak možná hodila výraznější poznámka o tom, že (jako námět komiky a xenofobních postojů) jsou v evropské literatuře (včetně té dramatické) hojně přítomny - a to i ve španělsky mluvícím prostředí - např. již ve středověku: byť autor právě na tuto problematiku sám naráží v pasáži o Badajozově pozdně středověké hře (analogické pasáže a příklady by ostatně našel i v jiných jeho hrách). Dovolím si pouze drobnou terminologicko-žánrovou poznámku: Badajozovy hry nejsou - žánrově vzato - pouhými fraškami, tak jak je obvykle (žánrově) chápeme, ale mají zpravidla blíže k žánru moralit (mimořadně: dramatický spor mezi Kostelem a Synagogou je poměrně hojně rozšířeným dobovým tématem napříč celou Evropou). Navíc - pokud se už autor dostal při ohledávání svého tématu k Badajozovi (tj. k autorovi velmi pozdního středověku), mohl by nepochybně klidně sáhnout do podobné epochy k portugalsko-španělskému Gilu Vicentemu, u něž by (z logiky věci) také našel nemálo anti-židovských a anti-maurských motivů...

Rovněž komolení jazyka (u příslušníků určitých národů) jako prvek komiky je - jak ostatně autor sám upozorňuje - také principem obecně(ji) rozšířeným, a to nejen u zmiňovaného Shakespeara (a jeho Welšanů), ale i setkáme se s ním přirozeně i ve francouzské jazykové oblasti (kde jsou takto traktováni walloni, bretoňci či baskové, a to už (opět) ve středověkých textech pro divadlo.

Místy bych byl trochu opatrnější při přebírání některých pojmů - viz pozn. 25, v níž se "maghrib" vykládá/překládá jako "dálný západ" a "území ležící daleko na západ od Arábie", což není (obrazně řečeno) zcela nesprávné, nicméně samotný arabský pojem znamená, zkrátka a dobře, pouze a jenom "západ", resp. místo, kde zapadá slunce; skutečnost, že je tak chápáno z perspektivy regionu Blízkého Východu, je přitom logická.

Kučerova práce je metodologicky dobře rozvržená, svůj přístup k tématu autor v úvodu sám zdatně a s nadhledem komentuje. V rámci textu by snad čistě formálně bylo logičtější, kdyby (pod)kapitolka 1.4.3 byla předsazena více k úvodu, případně i (jen) ve formě poznámky pod čarou.

Drobné gramatické či stylistické lupy "než jakého mohly dosáhnout literární díla" (s.7), "že se neměli možnost vyhnout se" (s. 11) či překlepy v překladu názvu hry *Neodat se po libosti* (s.19) nebo chybějící písmeno ve slově "abstience" (s.21) - viz též další podobné na dalších místech napříč celým textem - nijak výrazně nediskreditují jinak velmi slušnou úroveň textu.

Závěrem si s potěšením dovoluji oficiálně konstatovat, že diplomová práce Mojžíra Kučery po formální a obsahové stránce splňuje požadavky kladené na závěrečnou práci, rád ji doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

V Praze, dne 24. srpna 2021

doc. Mgr. Petr Christov, Ph.D.